

POSUDEK

oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Barbora Joštič Mrlinová

Název práce: **Určování otcovství**

Jméno a příjmení oponenta: JUDr. Petr Šustek, Ph.D.

1. Cíle, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Diplomantka si zvolila velmi praktické a důležité téma. Jakkoliv jde o velmi starý právní institut, určování otcovství neztrácí nic ze svého významu napříč dějinami. V současné době je pak velmi aktuální nejen z hlediska role, kterou hraje v životech adresátů právních norem, ale také v souvislosti s nutností právní reflexe rychlého společenského a vědecko-technologického vývoje. Obrovský nárůst počtu rodin, ve kterých rodiče neuzavřeli manželství, či růst rozvodovosti, stejně jako řada nových medicínských technologií (určování otcovství s pomocí testu DNA, ale také techniky IVF se souvisejícími specifickými otázkami), představují pro právníky velmi zajímavé výzvy, na které je nutné vhodně reagovat. Autorka se zdařile pokusila o vytvoření komplexního přehledu problematiky určování otcovství s přesahem do nejnovějších otázek, které se k tomuto institutu pojí. Diplomantka prokázala znalost zákonné úpravy i aktuální judikatury, jako i schopnost orientace v odborných textech.

2. Struktura a členění práce:

Text (82 stran včetně úvodu a závěru) je přehledně a jasně členěn, jeho struktura je velmi logická, jednotlivé pasáže na sebe systematicky navazují. Vnitřní členění je v souladu s klasickými doktrinárními přístupy. Práce je v základu složena z osmi velkých kapitol, které se dělí do jedné až dvou úrovní podkapitol. První kapitola představuje základní pojmy rodiny a rodičovství včetně rodičovství právního. Druhá kapitola obsahuje krátké pojednání o historii institutu určování otcovství, přičemž je nejprve představena problematika otcovství v římském právu a následně vývoj právní úpravy na českém území od ABGB po současnost, kdy jsou shrnuty relevantní platné právní předpisy. Třetí kapitola je věnována související problematice určování mateřství. Autorka se přitom zabývá zvláštními případy, které s určením mateřství souvisejí, a to surogačním mateřstvím, instituty utajeného a anonymního porodu a právními aspekty užívání babyboxů. V rozsáhlé čtvrté kapitole diplomantka přikračuje k samotnému určování otcovství. Autorka nejprve vysvětluje, proč mají domněnky otcovství své pevné místo v právním řádu i v době běžně dostupných testů DNA, a dále jednotlivé domněnky otcovství představuje (jde o domněnku otcovství manžela matky, otcovství dítěte narozeného po zahájení řízení o rozvod manželství, otcovství dítěte narozeného z umělého oplodnění, otcovství založeného souhlasným prohlášením muže a matky). Některé podkapitoly přitom věnuje zvláštním problémům spjatým s konkrétními domněnkami (např. překážkám na straně matky při souhlasném prohlášení o otcovství nebo překážkám na straně účastníků řízení o

určení otcovství muže, který s matkou dítěte souložil v rozhodné době). Pátá kapitola je věnována popírání otcovství. Po stručném obecném úvodu autorka představuje popření otcovství založeného jednotlivými domněnkami otcovství. Závěrečná podkapitola přibližuje prominutí zmeškání popěrné lhůty včetně analýzy možných důvodů tohoto prominutí, tedy veřejného pořádku a zájmu dítěte. V šesté kapitole diplomantka nahlíží na problematiku z procesněprávního hlediska. Systematicky přitom postupuje podle zákona o zvláštních řízeních soudních a tedy nejprve představuje řízení o určení otcovství souhlasným prohlášením a dále řízení o určení otcovství v ostatních případech a popření otcovství. Komparativní sedmá kapitola přibližuje právní úpravu dánskou a japonskou. V závěrečné osmé kapitole se diplomantka zamýšlí nad některými specifickými problémy spojenými s určováním otcovství, a to zejména nad umělým oplodněním spermiemi zemřelého muže a nad umělým oplodněním s použitím techniky mitochondriálního transferu („děti tří rodičů“), přičemž autorka připojuje určité úvahy *de lege ferenda*.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi:

Diplomantka při zpracování diplomové práce využila poměrně vysoké množství pramenů zahrnujících právní předpisy, judikaturu i odbornou literaturu včetně solidního množství příspěvků do odborných periodik. V práci bylo použito také určité (byť nepříliš vysoké) množství anglicky psaných pramenů. Citace jsou v práci uváděny na správných místech a to v souladu s normou pro zpracování těchto písemností.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava diplomové práce:

Jazyková i stylistická úroveň práce je dobrá, práce je dostatečně čtivá a srozumitelná. Nezatažují ji přitom žádné významnější gramatické chyby, k drobnému přehlédnutí došlo výjimečně. Diplomantka místy používá s tématem související biologické pojmy ne zcela přesně, to však není pro práci nijak podstatné. S právní terminologií diplomantka pracuje správně.

5. Odborná kvalita zpracování tématu diplomové práce:

Práce je po odborné stránce s ohledem na požadavky kladené na práci tohoto stupně standardní. Rozsahem se jedná o práci spíše delší. Diplomantce se podařilo vypracovat komplexní vhled do pojednávaného tématu. Jistě je namístě uvítat zvláštní komparativní kapitolu, ačkoliv by při jejím zpracování bylo vhodné vycházet z většího množství zahraniční odborné literatury. Významná komparativní složka je přítomna také v závěrečné kapitole pojednávající o některých speciálních otázkách určování otcovství, ale i jinde v práci. V práci se vyskytují dlouhé pasáže značně deskriptivní povahy, což je však vzhledem ke zvolenému tématu v jeho velké šíři pochopitelné. Oceňuji ovšem skutečnost, že autorka na jiná místa práce zařadila vlastní postřehy, hodnocení a návrhy.

6. Otázky k zodpovězení při obhajobě práce:

V práci vyzýváte k přijetí zákonné úpravy surogačního mateřství (str. 17). Souhlasíte se zachováním současného modelu, kdy je připuštěna pouze altruistická a nikoliv komerční surogace? Nastiňte prosím, na jakých principech by podle Vás měla být budoucí úprava surogačního mateřství postavena.

V jakém aspektu relevantních zahraničních právních úprav spatřujete největší potenciální inspiraci pro českého zákonodárce? Případně prosím uveďte, co považujete za největší výhodu české právní úpravy oproti určování otcovství v zahraničních právních řádech, kterými jste se v práci zabývala.

7. Závěr:

Předložená práce prokázala diplomantčinu samostatnost při zpracovávání aktuálního tématu, jakož i její schopnost orientovat se v zákonné úpravě, příslušné judikatuře i odborné literatuře. Autorce se podařilo vypracovat ucelený přehled české právní úpravy materie s určitou komparativní složkou. Jistou slabinou práce je především popisnost určitých rozsáhlejších pasáží, která je však vyvažována autorčinými vlastními hodnoceními a návrhy k určitým právním institutům či možným oblastem právní úpravy. Z toho důvodu doporučuji práci k ústní obhajobě s předběžným hodnocením **velmi dobře**, případně i **výborně** v závislosti na zodpovězení položených otázek v průběhu obhajoby.

Datum: 20. 6. 2017

JUDr. Petr Šustek Ph.D.